پښتو

د رسول الله
- صلى الله عليه وسلم -
په سنتو د عمل کولو وجوب او ورڅخه د انکار کوونکو کفر

محمد صلى الله عليه وسلم

لیکنه:

عبد العزيز بن عبد الله بن باز

رحمه الله

Islamhouse.com

المحتوى الإسلامي

Rabwah

د رسول الله - صلى الله عليه وسلم - په سنتو د عمل کولو وجوب او ورڅخه د انکار کوونکو کفر

لیکنه :

عبد العزیز بن عبد الله بن باز

رحمه الله

شركاء التنفيذ:

دار الإسلام   جمعية الربوة   رواد الترجمة   المحتوى الإسلامي

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.

Telephone: +966114454900

ceo@rabwah.sa

P.O.BOX: 29465

RIYADH: 11557

www.islamhouse.com

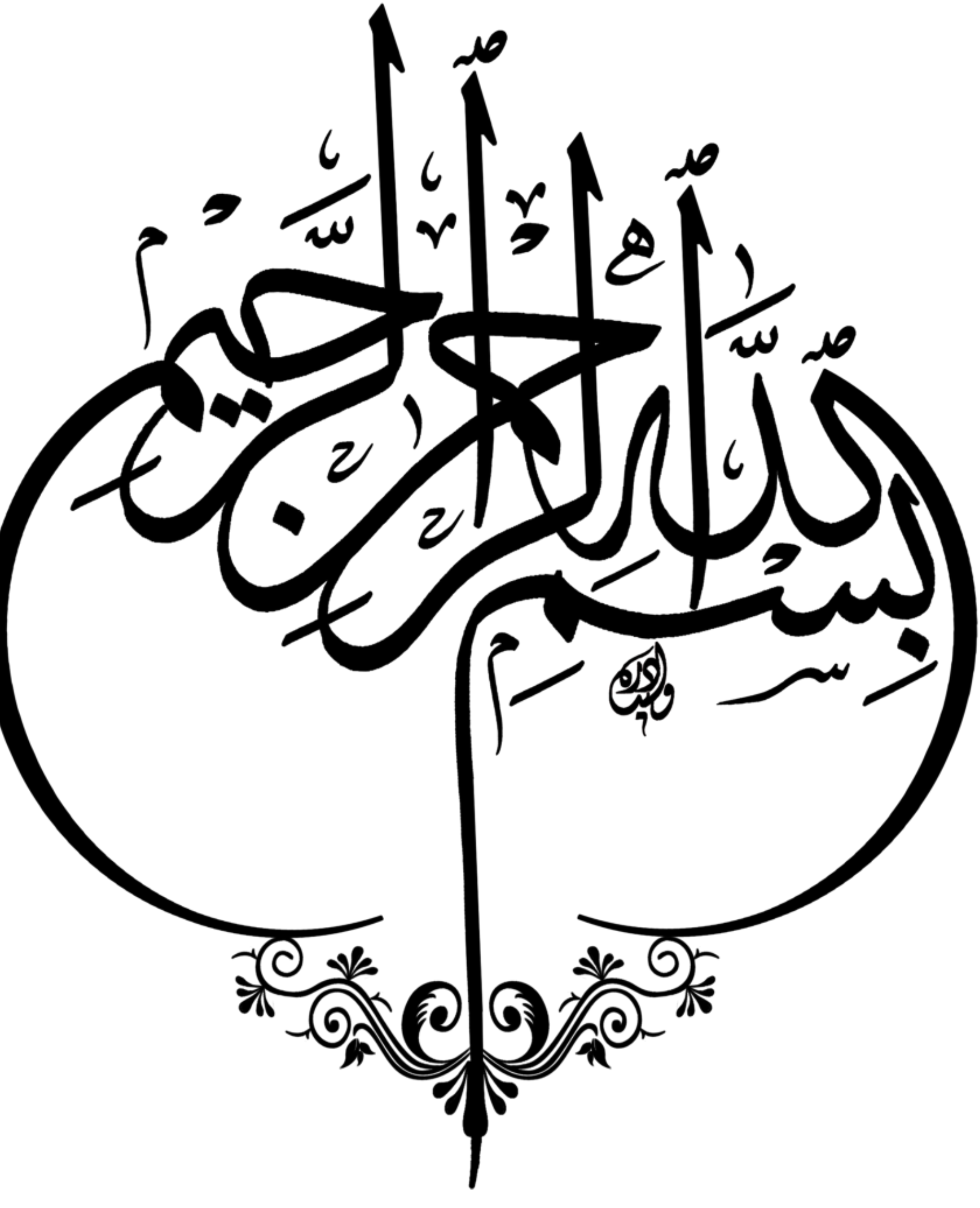
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

سريزه

الحمد لله رب العالمين، والعاقبة للمتقين، والصلاة والسلام على عبده ورسوله نبينا محمد؛ المرسل رحمة للعالمين، وعلى آله وأصحابه الذين حملوا كتاب ربهم سبحانه وسنَّة نبيهم -صلى الله عليه وسلم- إِلى من بعدهم، بغاية الأمانة والإتقان، والحفظ التام للمعاني والألفاظ - رضي الله عنهم وأرضاهم - وجعلنا من أتباعهم بإِحسان. وحجة على العباد أجمعين

أما بعد :

پخوانيو او اوسنيو علماوو پدې اتفاق کړی دی چې د احکامو د اثبات او د الله تعالی په سپيځلي کتاب کې -چې باطل ورته نه له مخکې او نه له شا راتګ کولی شي - د حلالو او حرامو د بيانولو - لپاره بنسټيز اصول د الله تعالی کتاب، بيا د رسول الله - صلی الله عليه وسلم - سنت؛ هغه څوک چې له خواهشاتو خبرې نه کوي، مګر هغه څه وايي چې وحی ورته کيږي، بيا د امت اجماع ده، او عالمان په نورو اصولو کې اختلاف لري چې تر ټولو مهم يې قياس دی، جمهور علماء پدې نظر دي چې قياس کله معتبر شرطونه پوره کړي بيا حجت دی، پدې اصولو دليلونه له شمېر نه وتلي دي او لدې نه زيات او مشهور دي چې دلته يې يادونه وشي .

د احکامو د اثبات لپاره معتبر اصول

لومړی اصل: د الله تعالی - محبوب -

لومړی اصل: د الله تعالی معزز کتاب

دی او یقینا چې زمونږ د رب وینا د هغه له کتاب څخه په څو ځایونو کې د دې کتاب په پیروي او د حدودو سره يې له ودریدلو او پرې د منګولو لګولو پر وجوب دلالت کوي.

الله تعالی فرمایلي دي:

﴿وَهَٰذَا كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ مُبَارَكٞ فَٱتَّبِعُوهُ وَٱتَّقُواْ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ﴿١٥٥﴾﴾[الأنعام: 155]

او دا کتاب دی چې مونږ نازل کړی دی، نو تاسو د ده پیروي وکړئ او پرهیزګاره شئ، د دې لپاره چې پر تاسو رحم وکړی شي

او الله تعالی فرمایلي:

﴿قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ

رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ [المائدة: 15-16]

(ای اهل كتابو! يقينًا تاسو ته زموږ رسول راغلی دی چې تاسو ته ډېر هغه څيزونه بيانوي چې تاسو به له كتابه پټول او له ډېرو څخه تېرېږي، يقينًا تاسو ته د الله له جانبه رڼا او روښانه كتاب راغلی دی).

او الله تعالی فرمايلي دي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَّا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ [فصلت: 41-42]

(بېشكه هغه كسان چې په ذكر (قرآن) سره كافران شوي دي، كله چې (دا ذكر) دوی ته راغی، په دې حال كې چې يقينًا دغه (ذكر) خامخا ډېر قوي كتاب دی، باطل ده ته نه د ده له مخې نه راتلی شي او نه د ده له شا نه، د ډېر حكمت والا، ښه ستايل شوي (الله) له جانبه رالېږل شوی دی).

او الله تعالی فرمايلي دي:

﴿ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ [الأنعام: 19]

(او ما ته دا قرآن وحي شوی دی، د دې لپاره چې په دې (قرآن) سره زه تاسو ووېروم او هغه څوك چې دا ورته رسي).

او الله تعالی فرمایلي دي:

﴿ هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهِ ﴾ [سورة إبراهيم:52]

(دا (قرآن) د خلقو لپاره پیغام دی او د دې لپاره چې په ده سره خلق خبردار کړی شي)

او په دې مفهوم کې آیتونه ډېر دي، او صحیح احادیث د رسول الله -صلی الله علیه وسلم- څخه راغلي دي چې مونږ ته له قرآن څخه په پیروي کولو او پرې منګولو لګولو امر کوي، دا را په ګوته کوي چې چا پرې منګولې ولګولې هغه پر سمه لار دی او چا چې پرېښود هغه لار ورکه کړې ده.

د دې دلایلو له جملې څخه یو دا دی چې له رسول الله -صلی الله علیه وسلم- څخه ثابت دي چې هغه په حجة الوداع کې په خطبه کې وفرمایل:

(إِنِّي تارِكٌ فيكُمْ مَا لَنْ تضلوا إِنِ اعْتَصَمْتُمْ بِهِ كِتَابَ اللّٰهِ)

(زه په تاسو کې داسې یو څه پرېښودونکی یم که چېرته مو پرې منګولې خښې کړې نو هیڅکله به ګمراه نه شئ؛ هغه د الله کتاب دی)

مسلم په خپل صحیح کې روایت کړی دی او همدا رنګه په صحیح مسلم

کې له زيد بن أرقم - رضي الله عنه - څخه روايت دی چې پيغمبر - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي:

«إِنِّي تارك فِيكُمْ ثِقْلَين أَوَّلهُما كِتابُ الله فيهِ الهُدَى والنُّور فَخُذوا بِكتَابِ اللّهِ وَتَمَسّكُوا بِهِ»

«زه په تاسو کې دوه درانده څيزونه پرېښودونکی يم چې لومړی يې د الله کتاب دی، په هغه کې هدايت او رڼا ده، نو د الله کتاب واخلئ او منګولې پرې خښې کړئ»

نو د الله -تعالی- په کتاب يې ټينګار وکړ او - خلک يې - ورته وهڅول، بيا يې وفرمايل:

«وَأَهْلُ بَيْتِي أذَكِّرکُمُ الله في أهل بيتي أذكركم الله في أهل بيتي»

«او زما کورنۍ؛ الله دريادوم زما د کورنۍ په اړه، الله دريادوم زما د کورنۍ په اړه»

او په يو بل لفظ کې يې د قرآن په اړه وفرمايل:

(هغه د الله رسۍ ده، چا چې ونيوله هغه په هدايت دی او چا چې پرېښوده هغه په ګمراهۍ دی).

او په دې معنا حديثونه ډير دي او د صحابه کرامو او له هغوی نه وروسته د علم او ايمان د خاوندانو سره پدې خبره اتفاق دی چې د الله پر کتاب منګولې خښول، پرې فيصلې کول، او د رسول الله -صلى الله

عليه وسلم- له سنت سره ورته پريکړې ورووړل واجب دي، پدې اړه دليلونه دومره زيات دي چې بسنه کوي او له زياتو راوړلو يې په همدې اندازه بسنه کيږي.

دويم اصل: هغه چې له رسول الله- صلى الله عليه وسلم - صحابه کرامو او له هغوی وروسته د علم او ايمان له خاوندانو صحيح ثابت دي او له درې ګونو اصولو څخه دويم يې هغه دی چې اجماع پرې شوې ده؛

؛ د رسول الله - صلى الله عليه وسلم -، د هغه له صحابه کرامو او له هغوی نه وروسته د علم او ايمان له خاوندانو څخه صحيح ثابت شوي - سنت - دي، هغوی پدې بنسټيز اصل ايمان لري، د شاهد په حيث کاروي او امت ته يې ورزده کوي، دوی په دې اړه ډېر کتابونه ليکلي او د اصول فقهې او مصطلح په کتابونو کې يې بيان کړي دي، د دې خبرې يې شمېره ثبوتونه دي، ځکه دا هغه څه دي چې د الله تعالی په سپېڅلي کتاب کې د هغه په اطاعت او پيروۍ امر شوی دی او پدې - امر - سره د هغه وخت خلک او له هغوی وروسته ټول مخاطب دي، ځکه چې هغه د ټولو لپاره د الله رسول دی، او ځکه چې دوی ته د قيامت تر ورځې پورې د هغه په اطاعت او پيروۍ امر شوی دی او ځکه چې هغه - صلى الله عليه وسلم - د الله تعالی د کتاب مفسر، په خپلو ويناوو، کړنو او تقريراتو سره يې د اجمال بيانوونکی دی، او که دا سنت نه وای نو مسلمانانو به د لمونځونو رکعتونه، طريقه او هغه څه چې پر دوی باندې پکې واجب دي نه پېژندل، او نه به د روژې، زکات، حج، جهاد

امر بالمعروف او نهی عن المنكر د حکمونو په تفصیل پوهیدل او د نه به د معاملاتو، محرماتو، او هغه حدودو او جزاګانو د احکامو په تفصیل پوهیدل چې الله تعالی - د محرماتو د تر سره کولو - په پایله کې واجب کړي دي، د دې دلیلونو له جملې څخه هغه چې د الله تعالی په کتاب کې په آل عمران سورت کې راغلي دي د الله تعالی دا وینا ده :

﴿وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ١٣٢﴾[آل عمران: 132]

(او د الله او د رسول اطاعت کوئ، لپاره د دې چې پر تاسو رحم وکړی شي)

او په النساء سورت کې د الله تعالی دا وینا:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩﴾[النساء: 59]

(اې هغو کسانو چې ایمان يې راوړی دی! د الله خبره منئ او د رسول خبره منئ او د خپلو د امر د خاوندانو، نو که چېرې تاسو په خپلو کې د څه شي په باره کې هم نزاع) جګړه او اختلاف) وکړئ، نو هغه (شی) د الله او د هغه رسول ته وګرځوئ که چېرې تاسو په الله او په ورځ د اخرت ایمان لرئ، دا (کار) ډېر غوره دی او د انجام په لحاظ ډېر ښه دی)

همدا رنګه الله تعالی په النساء سورت کې فرمايلي دي:

﴿مَّن يُطِعِ ٱلرَّسُولَ فَقَدۡ أَطَاعَ ٱللَّهَۖ وَمَن تَوَلَّىٰ فَمَآ أَرۡسَلۡنَٰكَ عَلَيۡهِمۡ حَفِيظٗا٨٠﴾[النساء: 80]

(چا چې د رسول اطاعت وکړ، نو يقينًا هغه د الله اطاعت وکړ او څوك چې (له اطاعت نه) وګرځېده، نو ته مونږه پر هغوی باندې ځارونکی (نګهبان) نه يې لېږلی)

او دا ځنګه شونې ده چې پيروي يې وشي او خلک د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ته راجع کړای شي پداسې حال کې چې نه پرې استدلال کيږي او نه خوندي ساتل شوي دي، که چېرته داسې وي نو الله تعالی به خپل بنده ګان داسې يو څه ته راجع کړي وي چې هيڅ شتون نه لري چې - دا ادعا او ګمان - تر ټولو لوی باطل او په الله تعالی تر ټولو لوی کفر کول او بدګماني ده.

او الله -تعالی- په النحل سورت کې فرمايلي دي:

﴿... وَأَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلذِّكۡرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيۡهِمۡ وَلَعَلَّهُمۡ يَتَفَكَّرُونَ ٤٤﴾[النحل: 44]

(او مونږ تا ته ذکر (وحي) نازل کړی دی، د دې لپاره چې ته خلکو ته هغه څه ښه واضحه کړې چې دوی ته نازل کړی شوي دي او د دې لپاره چې دوی ښه فکر وکړي)

او همدا رنګه پدې کې الله تعالی فرمايلي:

﴿وَمَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ ٱلَّذِي ٱخۡتَلَفُواْ فِيهِ وَهُدٗى وَرَحۡمَةٗ لِّقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ ٦٤﴾[النحل: 64]

(او مونږ په تا باندې کتاب نه دی نازل کړی مګر د دې لپاره چې ته دوی ته هغه (کار) ښه واضحه کړې چې دوی په هغه کې اختلاف کوي او د هغه قوم د هدايت او رحمت لپاره (مو نازل کړی دی) چې ايمان لري)

نو څنګه کيدای شي چې الله تعالی خپل رسول - صلى الله عليه وسلم - ته داسې يو څه ور تر غاړې کړي چې نازل شوی کتاب ورته بيان کړې پداسې حال کې چې سنت يې نه وي، او يا پرې استدلال نه کيږی؟

بيلګه يې د النور په سورت کې د الله تعالی دا وينا ده:

﴿قُلۡ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَۖ فَإِن تَوَلَّوۡاْ فَإِنَّمَا عَلَيۡهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيۡكُم مَّا حُمِّلۡتُمۡۖ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهۡتَدُواْۚ وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ ٥٤﴾[النور: 54]

(ته دوی ته ووايه: تاسو د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ، نو که دوی مخ واړوي، نو بيشکه همدا خبره ده چې په دغه (رسول) باندې

هغه (د تبليغ) بار دی چې پرې ايښودل شوی دی او پر تاسو باندې هغه بار دی چې په تاسو ايښودل شوی دی او که تاسو د هغه (رسول) اطاعت وکړئ (نو) نېغه لار به ومومئ، او د رسول په ذمه نشته مګر ښکاره پېغام رسول)

او الله تعالی په همدې سورت کې فرمايلي دي:

﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ٥٦﴾ [النور: 56]

(او تاسو لمونځ قايموئ او زکات ادا کوئ او د رسول اطاعت کوئ، د دې لپاره چې په تاسو رحم وکړی شي)

او الله تعالی په الأعراف سورت کې فرمايلي دي:

﴿قُلۡ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ وَكَلِمَٰتِهِۦ وَٱتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ١٥٨﴾[الأعراف: 158]

(ته ووايه: اې خلقو! بېشکه زه ستاسو د ټولو په طرف د هغه الله (رالېږل شوی) رسول يم چې خاص د هغهٔ لپاره د اسمانونو او ځمکې بادشاهي ده، نشته هېڅ حق معبود مګر همدی دی، همدغه ژوند ورکوي او مرګ ورکوي، نو تاسو پر الله او د هغه پر رسول ايمان راوړئ چې نبي دی، امي دی، هغه چې

پر الله او د هغه پر کلماتو ایمان لري او تاسو د هغه پیروي وکړئ، د دې لپاره چې تاسو هدایت ومومئ)

او په دې آیتونو کې څرګند دلیل دی چې د هغه - علیه الصلاة والسلام - په پیروی کې هدایت او رحمت دی، او دا څنګه کیدی شي چې د هغه په سنتو عمل و نه شي او یا دا چې ووايي چې هیڅ صحت نه لري او یا پرې باور نه شي کېدلی.

او الله - تعالی - په النور سورت کې فرمایلي دي:

﴿... فَلۡيَحۡذَرِ ٱلَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنۡ أَمۡرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمۡ فِتۡنَةٌ أَوۡ يُصِيبَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦٣﴾[النور: 63]

(نو هغه کسان دې وویرېږي چې د هغه (رسول) له حکم نه مخالفت کوي، له دې نه چې دوی ته څه افت ورسیږي، یا دوی ته ډېر دردوونکی عذاب ورسیږي)

او په سورة الحشر کې یې فرمایلي دي:

﴿... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْۚ...﴾[الحشر: 7]

(او رسول چې تاسو ته څه هم درکړي، نو هغه واخلئ او له څه نه چې هغه تاسو منع کړي، نو تاسو منع شئ).

او پدې معنا کې آیتونه ډېر دي او ټول يې د هغه - علیه الصلاة و السلام - د تابعدارۍ په وجوب دلالت کوي او د هغه څه په پیروۍ چې هغه پرې راتګ کړی دی لکه څرنګه چې د الله - تعالی - له کتاب څخه په پیروۍ د وجوب او پرې منګولو لګولو، د اوامرو (منل) او له نواهیو (ځان ژغورلو) باندې وړاندې دلیلونه تېر شول، چې دا دواړه یو له بل سره تړلي اصلونه دي، چا چې له یو څخه انکار وکړ له بل څخه يې هم انکار کړی او دروغ يې ګڼلی دی او دا کفر، ګمراهي او د اسلام له دائرې څخه - د علم او ایمان د خاوندانو په اجماع سره - وتل دي.

له هغه احادیثو څخه چې د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - نه پدې اړه ثابت دي - او له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه متواتر حدیثونه راغلي دي چې د هغه اطاعت يې واجب او نافرماني يې حرامه کړې ده، دا د هغه چا په حق کې هم دي چې د هغه په عصر کې وو او هغوی چې د قیامت تر ورځې پورې راځي، - د دې حدیثونو - له جملې څخه یو هغه دی چې په صحیحینو کې له أبو هریرة - رضي الله عنه - څخه ثابت دی چې رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرمایلي دي:

«مَنْ أَطَاعَنِي فَقد أَطَاعَ الله ومَن عَصَانِي فقد عَصَى الله»

«چا چې زما اطاعت وکړ، نو د الله اطاعت يې کړی دی او چا چې زما نافرماني وکړه نو د الله تعالی نافرماني يې کړې ده»

او له همده - رضي الله عنه - څخه په صحیح البخاري کې راغلي دي چې رسول الله -صلی الله علیه وسلم- فرمایلي دي:

«كلّ أمَّتي يَدخُلونَ الجنةَ إِلا مَن أَبَى قِيلَ يا رسولَ اللهِ ومَن يَأبَى قَالَ مَن أَطَاعَني دَخَلَ الجنة ومَن عَصَاني فَقد أَبَى»

«زما ټول امتيان جنت ته داخليږي مګر هغه څوک چې انکار وکړ، ووېل شو ای د الله رسوله، او څوک دی چې انکار کوي، هغه وفرمايل: چا چې زما اطاعت وکړ جنت ته داخل شو او چا چې زما نافرماني وکړه نو هغه انکار وکړ»

أحمد، ابوداود او حاکم د مقدام بن معدي کرب په روايت د رسول الله -صلى الله عليه وسلم- څخه روايت کوي چې فرمايلي يې دي:

«أَلَا إِنِي أوتِيتُ الكِتابَ ومِثْلَه مَعَهُ أَلَا يُوشِكُ رَجلٌ شَبْعانُ على أريكَتِهِ يَقولُ عَليكمْ بِهذا القُرآنِ فَما وَجَدْتُمْ فيهِ مِن حَلال فأَحِلُّوهُ وَمَا وَجَدْتُم فيهِ مِن حَرامٍ فَحَرِّمُوهُ»

«خبردار اوسئ چې ماته کتاب او د کتاب په څېر ورسره راکړل شوی دی، نږدې ده چې يو سړی به (وموړئ) (چې وضعيت به يې د مالداره بې پروا انسان په څېر وي) په خپل تخت به ناست وي او وايي به: دا قرآن ټينګ ونيسئ، څه مو چې پکې حلال وموندل حلال يې وګڼئ او هغه څه مو چې پکې حرام وموندل، حرام يې وګڼئ»

أبو داود او ابن ماجه په صحيح سند سره له ابن أبي رافع څخه روايت کوي، هغه له خپل پلار څخه روايت کوي چې رسول الله - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي:

«لا أَلْفَينَّ أَحَدَكُم مُتّكِئًا عَلى أَريكتِهِ يَأتِيهِ الأمْرُ مِن أَمْري مَمّا أَمَرْتُ بِهِ أو نَهَيْتُ عَنْهُ فَيقولُ لا ندْري، ما وَجَدْنا في كِتابِ اللهِ اتَّبَعْنَاه»

«هيڅوک ستاسې څخه داسې ونه وينم چې په خپل تخت يې تکيه وهلې وي او زما له حکمونو څخه ورته يو حکم راشي چې ما پرې امر کړی وي او يا مې ورڅخه منع کړی وي، نو ووايي چې نه پوهيږو، هغه څه مو چې د الله په کتاب کې موندل پيروي يې کوو»

او له حسن بن جابر څخه روايت دی وايي چې له مقدام بن معديکرب - رضي الله عنه - څخه مې اوريدلي دي چې فرمايل يې:

حَرّمَ رَسولُ الله -صلى الله عليه وسلم- يومَ خَيْبَر أَشْياءَ ثم قَالَ « يُوشِكُ أَحَدُكُم أَن يُكذِّبَني وَهو مُتّكِئ يُحَدّث بحدِيثي فَيقولُ بَيْنَنا وَبَيْنكُم كِتابُ اللهِ فما وَجَدْنَا فِيهِ من حَلالٍ اسْتَحْلَلْنَاهُ وَمَا وَجَدْنا فيه من حَرام حَرّمْنَاهُ أَلَا إِنَّ مَا حَرّمَ رسُولُ اللهِ مِثْلُ مَا حَرّمَ الله»

رسول الله - صلى الله عليه وسلم - د خيبر په ورځ ځيني شيان حرام کړل بيا يې وويل: «کيدی شي چې يو ستاسو مې دروغجن وګڼي پداسې حال کې چې په بالښت به يې تکيه وهلې وي او زما حديث به بيانوي نو وايي به: زمونږه او ستاسو تر منځه د الله کتاب دی، نو څه مو چې پکې حلال وموندل حلال يې ګڼو (عمل پرې کوو) او هغه څه مو چې پکې حرام وموندل حرام يې ګڼو (عمل پرې نه کوو)، نو خبردار اوسئ، هغه څه چې رسول الله - صلى الله عليه وسلم - حرام کړي دي داسې دي لکه الله چې حرام کړي وي»

حاکم، ترمذي او ابن ماجه په صحیح اسناد سره روایت کړی دی.

او له رسول الله - صلی الله علیه وسلم - څخه متواتر حدیثونه راغلي دي چې هغه به په خطبه کې خپلو صحابه کرامو ته سپارښتنه کوله چې حاضر دې غائب خلک خبر کړي او ورته ویل به یې:

«ربّ مبلغ أوعى من سامع»

"ځیني وختونه هغه څوک ښه پوهیږي چې خبر ورته رسیږي د هغه چا په پرتله چې خبر ورته رسوي"

له دې جملې څخه هغه څه دي چې په صحیحینو کې دي چې رسول الله - صلی الله علیه وسلم - چې کله په حجة الوداع کې د عرفې په ورځ او د قربانۍ په ورځ خطبه ویله نو خلکو ته یې وفرمایل:

«فلیبلغ الشاهد الغائب فرب من یبلغه أوعى له ممن سمعه»

«حاضر دې غائبو ته ورسوي، ځکه ډیری وختونه هغه چاته چې خبر ورسیږي ډېر ښه پرې پوهیږي د هغه چا په پرتله چې ورڅخه یې اوري»

او که چېرته یې سنت په اوریدونکي او هغه چاته چې رسیږي حجت نه وو او که چېرته تر قیامته تل پاتې نه وو، نو هیڅکله به یې ورته په رسولو امر نه و کړی، نو لدې څخه معلومیږي چې سنت په هغه چا حجت دي چې د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - له خولې څخه یې اوریدلي وي- او په هغه چا چې په صحیح اسناد سره ورته نقل شوي وي.

د رسول الله -صلی الله علیه وسلم- صحابه کرامو د رسول الله -صلی الله علیه وسلم - قولي او فعلي سنتونه حفظ کړي وو او له ځانونو وروسته یې تر تابعینو ورسول، بیا تابعینو له ځانونو وروسته نورو ته ورسول، همدا رنګه ثقه علماوو نسل په نسل او پیړی په پیړی رانقل کړل او په کتابونو کې یې راټول کړل، سم او ناسم یې پکې په ګوته کړل او د دې د پېژندلو لپاره یې یو لړ قوانین او ضوابط رامنځته کړل چې پر مټ یې قوي روایت له کمزوري څخه پیژندل کېده او د علماوو کتابونو د سنت کتابونه لکه صحیحین او داسې نور راونغاړل او داسې ساتنه یې ورڅخه وکړه لکه څرنګه چې الله تعالی د خپل کتاب ساتنه له هر ډول لاسوهنې او د فاسقانو له عبثیاتو او د باطل پرستو له تحریف څخه وساته.

څرنګه چې د الله تعالی دا قول پرې دلالت کوي:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾[الحجر: 9]

(مونږ قران کریم نازل کړی دی او مونږ یې حفاظت په خپله کوو).

او پدې کې شک نشته چې د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - سنت د الله تعالی لخوا نازل شوې وحې ده، نو الله تعالی یې داسې ساتنه کړې ده لکه څرنګه یې چې د خپل کتاب ساتنه کړې ده، او داسې علماء یې ورته د نقد په موخه ګمارلي دي چې د باطل پرستو د هر ډول تحریف او د جاهلانو د هر ډول تاویل مخنیوی یې کوي، او هر هغه څه چې پرې جاهلانو، دروغجنو او ملحدانو پورې کړي دي هغه ترې لرې کوي،

ځکه چې الله -جل جلاله- د خپل کتاب لپاره تفسیر ګرځولې ده او د اجمالي حکمونو لپاره یې تفصیل او بیان ګرځولی دی، او نور داسې حکمونه یې ور اضافه کړي دي چې قرآن کریم کې پرې ښکاره دلیل نشته، لکه د رضاعت حکمونه، د میراث ځینې حکمونه او د ښځې او عمه تر منځه یې په نکاح کې یو ځای کول او یا د ښځې او خاله تر منځه یې او داسې نور حکمونه چې صحیح سنت پرې ثابت دي حال دا چې د الله تعالی په کتاب کې نشته.

او له هغه څه نه چې پدې اړه له صحابه کرامو، تابعینو او له هغوي نه وروسته له اهل علمو څخه روایت شوي دي، د سنت د تعظیم او پرې د عمل کولو د وجوب په اړه دي...

په صحیحینو کې له أبو هریرة - رضي الله عنه - څخه روایت دی وایې: کله چې رسول الله - صلی الله علیه وسلم - وفات شو او له عربو څخه مرتد شول هغه څوک چې مرتد کېدل، ابوبکر صدیق - رضي الله عنه - وفرمایل: قسم په الله چې له هغه چا سره به وجنګیږم چې د لمانځه او زکات تر منځه توپیر وکړي، نو عمر - رضي الله عنه - ورته وویل:

«څنګه ورسره جنګیږې حال دا چې رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمایلي دي: » «ما ته امر شوی دی چې له خلکو سره تر هغه پورې وجنګیږم تر څو چې دوی (لا إِلهَ إِلا الله) ووایي، کله یې چې

وويل نو زما څخه يې خپلې وينې او خپل مالونه وساتل مګر په حقه سره».

نو أبوبکر صديق وفرمايل :

آيا زکات د الله تعالى له حقونو څخه ندى، قسم په الله که دوى زما څخه يو وزګوړى - د وزې بچى چې يو کال يې پوره کړى وي او په دويم کال ورداخل شوى وي - منع کړي چې دوى به رسول الله -صلى الله عليه وسلم- ته ورکاوه نو زه به ورسره د منع کولو له امله وجنګيږم.

نو عمر وويل: هغه مهال زه پوه شوم چې الله - تعالى - د ابو بکر سينه جګړې ته پرانيستلې ده نو زه پوه شوم چې هغه حق دى، او صحابه کرامو – رضي الله عنهم – يې پدې کې پيروي وکړه، نو د مرتدينو سره تر هغه پورې وجنګيدل تر څو يې اسلام ته راوګرځول او هغه څوک يې ووژل چې په مرتد پاتې کېدلو يې اصرار درلود، نو پدې کيسه کې د سنت په تعظيم او پرې د عمل کولو په وجوب ستر دليل پروت دى، همدا رنګه يوه نيا (جده) صديق - رضي الله عنه - ته راغله او د خپل ميراث په اړه يې ترې پوښتنه کوله نو هغه ورته وفرمايل: د الله په کتاب کې ستا لپاره هيڅ شى نشته، او زه پداسې څه نه پوهيږم چې رسول الله - صلى الله عليه وسلم- به درته په کوم شي پريکړه کړى وي، او زه به له خلکو څخه - پدې اړه - پوښتنه وکړم. بيا هغه - رضي الله عنه - له صحابه کرامو څخه پوښتنه وکړه، نو ځينو يې په وړاندې ګواهي ورکړه

چې رسول الله - صلی الله علیه وسلم - نیا ته (د میراث) شپږمه برخه ورکړې ده او پدې يې ورته فیصله کړې ده، او عمر - رضي الله عنه - به خپلو مامورينو ته توصيه کوله چې د خلکو تر منځه د الله په کتاب پريکړه وکړي، که چېرته قضيه د الله په کتاب کې و نه مومي نو د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - په سنت سره دې ترسره کړي. او کله چې خلکو ته د سقط (په ښځې باندې د تيرې له امله د ماشوم ضايع کولو) کې ستونزه پيدا شوه، نو له صحابه کرامو - رضي الله عنهم - څخه يې پوښتنه وکړه، نو محمد بن مسلمة او مغیره بن شعبة - رضي الله عنهما - يې په وړاندې ګواهي ورکړه چې رسول الله - صلی الله علیه وسلم - پدې کې د دیت په حیث د یو ښایسته غلام او یا ښایسته وینځې د ورکولو پريکړه کړې ده، نو ده - رضي الله عنه - هم په همدې پريکړه وکړه.

او کله چې عثمان - رضي الله عنه - ته د ښځې د عدت په اړه ستونزه پيدا شوه چې آيا د خاوند له مرګ نه وروسته به د خاوند په کور کې عدت تیروي (که نه؟) نو فريعة بنت مالک بن سنان چې د أبو سعید خور کیږي - رضي الله عنها - ورته خبر ورکړ چې هغې ته رسول الله -صلی الله علیه وسلم - امر وکړ چې د خاوند له مرګ نه وروسته يې په کور کې پاتې شي تر دې چې عدت پاي ته ورسيږي، نو هغه - رضي الله عنه - هم همدا ډول پريکړه وکړه.

همدا رنګه يې د سنت له مخې په ولید بن عقبه باندې د شرابو د څښلو له امله د حد جاري کولو حکم وکړ او کله چې علي -رضي الله عنه

- ته خبر ورسيده - چې عثمان -رضي الله عنه - د حج تمتع نه منع کوي، علي -رضي الله عنه- د حج او عمرې يوځای احرام وتړلو، او وې فرمايل: د رسول الله - صلى الله عليه وسلم - سنت به د هيچا د وينا له امله پرې نږدم، او کله چې په ابن عباس - رضي الله عنهما - باندې ځينو خلکو د حج د متعې په اړه د ابوبکر او عمر - رضي الله عنهما - په ويناوو استدلال وکړ چې هغوی حج او عمره سره نه جلا کول يعنې په يو احرام کې يې دواړه کول، - او ابن عباس يې تر منځه متعه (له احرام څخه وتل واجب ګڼل) نو ابن عباس وفرمايل : نږدې ده چې له آسمان څخه درباندې تيږې راووريږي؛ زه وايم: رسول الله - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي او تاسو وايئ چې ابوبکر او عمر ويلي دي، نو کله چې د ابوبکر او عمر د وينا له امله د سنت په پرېښودلو د سزا ويره شته نو د هغه چا به څه حال وي چې له هغوی ښکته د نورو خلکو د وينا له امله او يا يوازې د خپلې راي او اجتهاد په خاطر يې مخالفت کوي، او کله چې ځينو خلکو د عبد الله بن عمر - رضي الله عنهما- سره د ځينو سنتو په اړه مخالفت وکړ نو عبدالله ورته وويل: آيا مونږ ته د عمر په پيروۍ امر شوی که د سنت په پيروۍ باندې؟

او کله چې يو سړي عمران به حصين -رضي الله عنهما- ته وويل: مونږ ته د الله له کتاب څخه بيان وکړه پداسې حال کې چې هغه ورته له سنت څخه بيان کاوه، نو هغه - رضي الله عنه - په غصه شو او يې فرمايل: بيشکه سنت د الله تعالى د کتاب تفسير دی او که چېرته سنت نه وای

نو پدې به نه پوهيدو چې ماسپښين څلور رکعته، ماښام درې رکعته او سهار دوه رکعته

دي او د زکات د احکامو په تفصيل به نه پوهېدو او داسې نور احکام چې په سنتو کې يې تفصيل بيان شوی دی، او له صحابه کرامو - رضي الله عنهم - څخه د سنت د تعظيم او پرې د عمل کولو په وجوب او له مخالفت څخه يې د ځان ساتنې په اړه ډېر زيات آثار راغلي دي، له جملې څخه يې دا هم دي چې عبد الله عمر - رضي الله عنهما - چې کله د رسول الله - صلى الله عليه وسلم - دا وينا بيانوله:

﴿لا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللهِ مَسَاجِدَ اللهِ﴾.

﴿د الله تعالى بندګانې د الله له جوماتونو څخه مه منع کوئ﴾

نو ځينو زامنو يې وويل:

قسم په الله چې منع به يې کړو، نو عبد الله پرې غصه شو او سختې سپکې سپورې يې ورته وويلې او ويې فرمايل: زه وايم چې رسول الله ويلي او تاسو وايئ چې په الله قسم دی چې منع به يې کړو.

او عبد الله بن المغفل المزني - رضي الله عنه - چې د پيغمبر - صلى الله عليه وسلم - له صحابه و څخه دی، کله يې چې يو خپلوان وليد چې تيرې يې ويشتلې نو لدې کار څخه يې منع کړ او ورته يې وويل چې: رسول الله - صلى الله عليه وسلم- له تيرو ورولو څخه منع فرمايلي دي او داسې يې ويلي دي چې - په تيرو ويشتلو - خو نه ښکار کيږي او نه پرې

دښمن ضربه ويني مګر غاښ ماتوي او سترګه ړندوي، نو يو څه وخت وروسته يې بيا وليد چې تيرېږي يې ويشتلې نو ويې ويل:

قسم په الله که هيڅ خبرې درسره وکړم، زه درته وايم چې رسول الله - صلى الله عليه وسلم- له تيرو ويشتلو منع کړې ده او ته يې بيا ولې؟ او بيهقى د جليل القدر تابعي؛

ايوب السختياني څخه روايت کړی دی چې هغه فرمايلي دي:

(کله چې دې يو سړي ته سنت بيانول او هغه درته ووېل چې دا پرېږده او له قرآن څخه راته بيان وکړه، نو پوه شه چې دا سړی ګمراه دی)،

او اوزاعي - رحمه الله - فرمايلي دي:

(سنت د کتاب په اړه قضاوت کوي؛ مطلق يې مقيدوي يا - يې په اړه - په هغه حکمونو سره (پريکړه کوي) چې په قرآن کې نه وي ذکر شوي لکه څرنګه چې

الله تعالى فرمايلي دي:

﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾[الحجر: 9]

(او مونږ تا ته ذکر (وحي) نازل کړی دی، د دې لپاره چې ته خلکو ته هغه څه ښه واضحه کړې چې دوی ته نازل کړی شوي دي او د دې لپاره چې دوی ښه فکر وکړي).

او وړاندې د رسول الله -صلى الله عليه وسلم- وینا تېره شوه چې:

«أَلا إِني أوتِيتُ الكِتابَ ومثلَه مَعَهُ»

«خبردار اوسئ چې ماته قرآن او په څېر يې يو بل څه راکړل شوي دي»

بيهقي له عامر الشعبي - رحمه الله - څخه روايت کوي چې هغه ځينو خلکو ته وويل: (يقينا چې تاسو لدې امله هلاک شوئ چې آثار مو پريښودل، (له آثارو) څخه يې موخه صحيح احاديث وو)، همدا رنګه بيهقي له اوزاعي څخه روايت کوي چې هغه - رحمه الله - خپلو ځينو ملګرو ته وويل: (کله چې درته د رسول الله - صلى الله عليه وسلم - څخه يو حديث ورسيد، نو پام کوه چې په بل څه ونه غړيږې، ځکه چې رسول الله -صلى الله عليه وسلم- د الله -تعالى- له لوري رسوونکى دى).

بيهقي د لوى امام سفيان بن سعيد الثوري -رحمه الله- څخه روايت کړى دى چې هغه فرمايلي دي: (يقينا ټول علم؛ په آثارو پوهه کې دى)،

او مالک - رحمه الله - فرمايلي دي:

مو ټول - یا د بل چا خبرې لره - ردوونکي یو او یا زمونږ خبره د بل چا لخوا رد کیږي مګر د دې قبر خاوند او د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - قبر ته یې اشاره وکړه).

او ابو حنیفه - رحمه الله - فرمایلي دي:

(کله چې حدیث د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - څخه راغلی وي، نو په سر او سترګو مو قبول دی)

او شافعي -رحمه الله- فرمایلي دي: (هرکله چې ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه کوم صحیح روایت کړ او بیا یې وانخلم، نو زه تاسو شاهد ګرځوم چې زما عقل تللی دی).

او هغه -رحمه الله- همدا رنګه ویلي دي:

(کله مې چې یوه وینا وکړه او پر خلاف یې د رسول الله -صلی الله علیه وسلم- څخه حدیث وو نو زما وینا په دیوال وولئ).

او امام احمد بن حنبل - رحمه الله- ځینو ملګرو ته وویل:

نه زما تقلید کوه او نه د مالک تقلید کوه او نه د شافعي، او له هغه ځای څخه اخیستل وکړه چې مونږ ترې اخیستل کړي دي).

او هغه - رحمه الله - همدا رنګه فرمایلي دي:

(زه هغو خلکو ته حيران شوم چې د رسول الله -صلى الله عليه وسلم- څخه يې صحيح اِسناد پيژندلی دی بيا هم د سفيان پسې ځي، حال دا چې الله -سبحانه- فرمايلي دي:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

[النور: 63]

[نو هغه کسان دې وويريږي چې د هغه (رسول) له حکم نه مخالفت کوي، له دې نه چې دوی ته څه افت ورسيږي، يا دوی ته ډېر دردوونکی عذاب ورسيږي].

فرمايي: آيا پوهيږې چې فتنه څه ده؟

فتنه شرک دی، کيدی شي کله چې د رسول الله - صلى الله عليه وسلم - ځينې وينا رد کړي او په زړه کې يې يو څه انحراف راشي نو هلاک به شي)،

بيهقي له مجاهد بن جبر څخه روايت کوي چې هغه د الله تعالی د دې وينا په اړه فرمايلي دي:

﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ [النساء: 59]

[نو که چېرې تاسو په خپلو کې د څه شي په باره کې هم نزاع (جګړه او اختلاف) وکړئ، نو هغه (شی) الله او د هغه رسول ته وګرځوئ]

(فرمايي: الله تعالی ته رجوع کول د هغه کتاب ته رجوع کول دي، او رسول ته رجوع کول د هغه سنت ته رجوع کول دي)،

بیهقي له زهري - رحمه الله - څخه روايت کوي چې هغه فرمايلي دي:

(زموږ پخوانيو علماوو به ويل چې د سنتو پيروي کول نجات دی).

او موفق الدين ابن قدامه - رحمه الله - په خپل کتاب روضة الناظر کې د حکمونو د اصولو په اړه فرمايلي دي چې:

(او له دلايلو څخه دويم اصل د رسول الله - صلی الله عليه وسلم - سنت دي، او د رسول الله - صلی الله عليه وسلم - وينا حجت دی، ځکه چې معجزه د هغه په رښتينولی، او د الله -تعالی- د هغه په پيروی امر کړی او د هغه له مخالفت څخه يې خبرداری ورکړی دی).

وينا پاي ته ورسيده.

او حافظ ابن کثير - رحمه الله - د الله -تعالی- د دې وينا په تفسير کې فرمايلي دي:

﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

[النور: 63]

(نو هغه کسان دې ووېرېږي چې د هغه (رسول) له حکم نه مخالفت کوي، له دې نه چې دوی ته څه افت ورسېږي، یا دوی ته ډېر دردوونکی عذاب ورسېږي).

(یعني د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - له امر څخه؛ کوم چې د هغه لاره، منهج، طریقه، سنت او قانون دی، نو وینا او کړنې د هغه په وینا او کړنو باندې تلل کیږي، نو کوم چې ورسره موافق وي هغه منل کیږي او کوم چې ورسره مخالف وي هغه يې په ویونکی مردود دي اګر که ویونکی يې هر څوک وي).

لکه څرنګه چې په صحیحینو او نورو کې له رسول الله - صلی الله علیه وسلم - څخه ثابت دي چې هغه فرمايلي دي:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا ليسَ عَليهِ أَمْرُنا فَهُوَ رَدّ»

"څوک چې یو عمل وکړي چې زموږ حکم پرې نه وي، هغه مردود دی"

یعني هغه څوک دې وویریږي او ځان دې وساتي چې په ښکاره او پټه د رسول د شریعت مخالفت کوي:

﴿...أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾.

چې دوي ته به څه آفت ورسيږي.

یعني د دوي په زړونو کې به د کفر، نفاق او بدعت څخه وي.

﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾. [النور: 63]

(يا دوي ته ډير دردوونکی عذاب ورسيږي)

يعني په دنيا کې په وژلو، حد پرې جاري کېدلو، زنداني کېدلو او داسې نورو سره، لکه څرنګه

چې امام احمد روايت کړی دی وايي: مونږ ته عبد الرزاق حديث بيان کړ، هغه وايي: مونږ ته معمر حديث بيان کړ له همام بن منبه څخه چې فرمايلي دي:

دا هغه څه دي چې مونږ ته ابوهريره

بيان کړي دي چې: رسول الله - صلى الله عليه وسلم - فرمايلي دي:

زما او ستاسو مثال د هغه سړي په څېر دی چې اور يې بل کړی وي نو کله يې چې شاوخوا روښانه شي پتنګان او دا حيوانات چې په اور کې لويږي پرې راتوی شي نو هغه يې ورڅخه منع کوي خو هغوی پرې غالب شي او ځان پکې ورغورځوي، نو همدا زما او ستاسو مثال دی چې زه مو له اور څخه راګرځوم او درته وايم چې له اور څخه - زما لور ته راشئ - خو تاسو راباندې غالب شئ او ځان پکې وغورځوئ»

دواړو د عبد الرزاق

له حديث څخه روايت کړي دي او سيوطي - رحمه الله - په خپله رساله: مفتاح الجنة في الاحتجاج بالسنة کې داسې فرمايلي دي:

پوه شئ - الله دې پر تاسو رحم وکړي - څوک چې د رسول الله - صلی الله علیه وسلم - د حدیث له حجیت څخه انکار وکړي - که هغه قولي یا فعلي چې په اصولو کې په پېژندل شوو شرطونو برابر وي نو هغه کفر وکړ او د اسلام له دائرې څخه ووت او له یهودو او نصاراو سره به راپورته کیږي او یا له هغو کافرو ډلو سره چې الله یې وغواړي.

وینا پای ته ورسیده.

او له صحابه کرامو، تابعینو او له هغوی څخه وروسته د اهل علمو څخه د سنتو د تعظیم او پرې د عمل کولو او د هغه له مخالفت څخه د ځان ساتلو په اړه ډېر زیات آثار راغلي دي او زه هیله لرم چې هغه څه چې مونږ له آیتونو،

حدیثونو او آثارو څخه یاد کړل د حق غوښتونکي لپاره کافي او قانع کوونکي وي،

او مونږ له الله تعالی څخه غواړو چې مونږ او ټولو مسلمانانو ته د هغه کار توفیق راکړي چې هغه پرې راضي کیږي او د هغه د غضب له اسبابو څخه پرې ژغورل کیږو او مونږ ټولو ته د هغه مستقیمه لار وښايي، بیشکه چې هغه اوریدونکی او نږدې دی.

وصلی الله وسلم علی عبده ورسوله، نبینا محمد وعلی آله وأصحابه وأتباعه بإحسان.

عبد العزیز بن عبد الله بن باز

- رحمه الله -

منځپانګه

بسم الله الرحمن الرحيم..5
منځپانګه 34

تنشر الإسلام بأكثر من 100 لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com
موسوعة تضم تفاسير وتراجم موثوقة لمعاني القرآن الكريم

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com
موسوعة تضم ترجمات للأحاديث النبوية وشروحها بعدة لغات

موسوعة المصطلحات الإسلامية
TerminologyEnc.com
موسوعة تضم ترجمات المصطلحات الإسلامية وشروحها بعدة لغات

منتقى المحتوى الإسلامي
موسوعة تضم المنتقى من المحتوى الإسلامي باللغات

IslamHouse.com
مرجعية مجانية إلكترونية موثوقة للتعريف بالإسلام

جمعية الدعوة وتوعية الجاليات بالربوة
Rabwah

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات

وجوب العمل بسنة الرسول – ﷺ - وكفر من أنكرها